

Titular del fons de cal Borges:
Tomàs Samper Torres

Idea original: Mar Garcia Olmo

Autoria i cessió de fotografies:
Montserrat Altimiras Corderroure

Edició a càrrec de l'Arxiu
Comarcal de l'Alt Urgell

Primera edició: abril 2021

Maquetació: Manel Cortina Arpa

Impressió: GoPrinters
La Seu d'Urgell

Agraïments:
Montserrat Finestres, Mireia Tarrats,
Ignasi Finestres, Isidre Domenjó i Julio Quílez

Exemplar d'obsequi als veïns de Fígols
Sant Jordi, 2021

LES MALETES DE CAL BORGES

Fa un grapat d'anys que estem restaurant la casa de cal Borges i entre les coses que hem anat trobant, hi ha quatre maletes plenes de papers, escriptures, cartes, fotos, calendaris, garanties, llistes de la compra... i tot de petits objectes que van des d'unes tasses a fulles d'afaitar i un munt de cagades de ratolí.

Aquestes maletes han estat sense tocar d'ençà que les vàrem trobar fins ara, sabíem que hi havia més o menys, però el cas es que les anàvem canviant de lloc quan ens feien nosa i poc més.

I ara com les feines de la reforma es van acabant, un diumenge a la tarda el Tomàs i jo, ens vàrem posar a buidar les maletes, netejar-les per dins, per fora i posar tots els papers una mica en ordre i, així poder començar a endreçar i catalogar.

Però fent la primera endreçada, ens trobem aquestes petites revistes fetes pels nens de Fígols l'any 1936, tot just abans de començar la Guerra.

Quan les vaig començar a llegir, immediatament em vaig imaginar l'emoció que tindria la gent de Fígols llegint aquestes petites històries que havien escrit els seus avis o pares quan tenien uns deu anys.

Jo crec que si ens hem trobat aquestes revistes, és per què l'àvia Rosario, les va guardar de record perquè la seva filla Candelària va fer un escrit en la revista, i una altra nena, l'Angeleta parlava del seu hort i les seves filles Maria (mare del Tomàs) i Candelària.

Amb les poques dades que tinc, puc pensar que la revista escolar Narieda era el segon any que es publicava, el curs escolar 1935-1936, són el número 3 de Gener i Febrer i l'altre no té número, però es del Maig, el 17-18 de Juliol esclata la Guerra Civil.

Qui sap si la revista va continuar... o donada la situació van haver de parar, però m'agradaria creure que els nens de Figols encara en van fer més, però això no ho sé.

Vaig començar a pensar com podia fer perquè aquest petit tresor arribés a tothom.

Ho volia portar en secret perquè fos una sorpresa per al poble però vaig veure que jo sola no ho podia portar a terme i vaig parlar amb la Montse la qual es va emocionar tant o més que jo i vaig pensar que ho podríem regalar per Sant Jordi.

Així que un diumenge a la tarda, la Montse, la Mireia i jo, ens vam posar a treballar per poder aconseguir el nostre objectiu. Però de cop, a la Montse, se li va acudir que podíem parlar amb el Consell Comarcal per si ens podien pagar les fotocòpies o ajudar-nos una mica. La sorpresa va ser quan el Julio Quílez, Director de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell, ens diu que es una troballa preciosa i que ens ajudaran en tot el que necessitem.

És així, com ara podeu gaudir d'aquestes petites obres d'art que van escriure els vostres pares, tiets, avis o amics.

Mar Garcia,
de cal Borges

NARIEDA, LA VEU DELS NENS IMPRESSORS

Els exemplars de la revista que teniu a les vostres mans, Narieda, són autèntics tresors i en ells aflo- ra el millor d'un sistema educatiu innovador expli- cat en lletres d'impremta a través dels seus pro- tagonistes, els nens i nenes de "les Escoles Naci- onals de Figols d'Organyà" de l'any 1936. Dels dos documents, el corresponent al mes de gener-fe- brer d'aquell any és, ara per ara, l'únic del que es té constància; del segon, corresponent al mes de maig, i en el moment de la redacció d'aquestes lí- nies, ha aparegut un altre exemplar procedent del fons de l'escola d'Olèrdola i digitalitzat per l'Arxiu Municipal de la localitat. Són, en el seu conjunt, el testimoni d'una regeneració pedagògica que, més de 80 anys després, encara ara és absolutament vigent i innovadora.

En efecte, els antecedents d'aquesta regenera- ció s'han de cercar a Europa i als Estats Units, on a les acaballes del segle XIX i començaments del XX i, en especial, durant el període comprès entre les dues guerres mundials, es va desplegar un model pedagògic innovador anomenat l'Escola Moderna al servei de la construcció d'una socie- tat democràtica i d'igualtat d'oportunitats a tra- vés d'un canvi d'enfocament on el professor esde- vindria el principal col·laborador de l'alumne que passaria a ser el centre del sistema i a rebre una educació integral, no només basada en aspectes intel·lectuals, sinó també en la personalitat. Entre les seves aportacions destacaren la prioritització de la reflexió sobre la memòria, el foment i estímul en l'observació i la investigació així com el contac- te directe amb la natura i el treball col·laboratiu.

A Espanya, la creació de la *Junta para la Ampli- ación de Estudios* va permetre l'entrada en con- tacte de centenars de professors amb les noves

tècniques a l'estranger. A aquest programa s'hauria d'afegir la influència determinant de la *Institución de Libre Enseñanza* així com de publicacions especialitzades com la *Revista de Pedagogía* i el butlletí *Colaboración, la imprenta en la escuela*, que actuaren de disseminadors de les noves corrents, especialment durant el fecund projecte de renovació pedagògica de la Segona República Espanyola on varen arrelar els mètodes Montessori, Decroly, Dewey i Kilpatrick, Cousinet i, molt especialment, Freinet.

Precisament, Narieda és un excel·lent exemple de l'aplicació del mètode Freinet, que rep el seu nom de Célestin Freinet, un humil mestre francès de l'escola de Bar-sur-Loup (Alpes-Maritimes) que a causa de problemes pulmonars impartia les classes a l'aire lliure, passejant amb els seus alumnes, en contacte directe amb la natura. Les seves tècniques, encara utilitzades a l'actualitat, es fonamenten, per part de l'alumne, en l'observació directa, la formulació de preguntes, la experimentació, la incorporació al currículum de les seves experiències vitals, el treball cooperatiu, la lliure expressió i, molt significativament, la utilització de la impremta a l'activitat escolar com a eina al servei de l'aprenentatge de la llengua i l'escriptura i com a consolidació i difusió —a través de la correspondència amb altres escoles— del coneixement adquirit. El seu enfocament era i és profundament democràtic i molt orientat a les classes més desfavorides, especialment dins de l'àmbit rural.

Tot i que les primeres experiències pioneres es varen donar a Madrid a partir de 1926, fou a Catalunya on amb més força i vitalitat va arrelar el moviment Freinet, especialment a les províncies

de Barcelona i Lleida. En aquesta darrera província, es va fundar el grup Batec i gràcies a l'acció decidida del mestre Jesús Sanz i de l'inspector de primera ensenyança de Lleida, Herminio Herreros, moltes escoles rurals adoptaren les seves eines a partir de 1932. Tres anys després, l'any 1935, el moviment a Espanya es dotarà definitivament d'una infraestructura sòlida a través de la constitució de la *Cooperativa española de la técnica Freinet* i d'un mitjà propi de difusió: *Colaboración, la imprenta en la escuela*. En total, i gràcies a la monumental recerca del professor José Luis Hernández Huerta, s'han identificat prop de 150 localitats amb escoles seguidores d'aquest mètode de les quals 116 portaren a terme l'edició de quaderns impresos.

De l'existència de Narieda tenim poques notícies. Fins a la identificació d'aquests dos números corresponents als mesos de gener-febrer i maig de 1936, Narieda només era conegut pels especialistes de forma indirecta a través de la notícia de la seva fundació al butlletí *Colaboración* així com al seu esment en la secció d'intercanvis dels quaderns escolars *Inquietud* (Menàrguens, la Noguera), *Endavant* (La Plana de Rodona, Vilafranca del Penedès, l'Alt Penedès) i *Consell* (Consell, Mallorca). Ara s'ha esbrinat, gràcies als dos documents, que l'escola de Fígols també mantenia correspondència amb les escoles que imprimiren l'*Alegria d'Oló* (Santa Maria d'Oló, Moianès), *Sempre avant* (de procedència desconeguda), *Batec* (Vilafranca del Penedès, l'Alt Penedès), *El Carol* (Vallbona d'Anoia, Anoia) i *Cultura Infantil* (Arbeca, les Garrigues). El primer número es va imprimir probablement entre els mesos de novembre-desembre de 1935 i és presumible que, com moltes altres publi-

cacions Freinet, desaparegués a començaments o al llarg de la Guerra Civil Espanyola (1936-1939). Les investigacions més recents identifiquen al mestre José Bonet Rosiñol com el seu impulsor, del que tampoc se sap gaire cosa, més enllà de la seva absolució, l'any 1941, arran del procés de depuració que patí, com tants altres mestres republicans, durant els primers anys del franquisme i que en casos concrets finalitzaren amb sentències de mort com va ser el cas del mestre Antoni Benaiges.

A través de les seves pàgines, els nens immortalitzen, amb tendresa i ingenuïtat, llurs vivències al camp, a l'escola, amb els seus familiars i amics. L'ànima del nen s'obre a la narració d'esdeveniments sorprenents en el marc d'una natura omnipresent on conillecs, papallones, àligues caçadores de gallines, ducs majestuosos o serps pescadores comparteixen protagonisme amb animals de granja, com la lloca i els pollets, les vaques o els rucs però també amb la descripció de jocs i festes, com ara el Carnaval, així com de les tasques de la casa i altres relacionades amb la caça. Així mateix, la passió per l'escola i la impremta, en particular, també hi és present a través del relat d'un nen de 12 anys que recorre a diari vuit quilòmetres (quatre d'anada i quatre de tornada) des del llogaret de Voloriu. Es tracta, en definitiva, de la visió d'exploradors de la vida que descobreixen, aprenen i comparteixen entre ells i amb els nens d'altres escoles, més enllà de les muntanyes, les seves observacions a través de la lliure expressió en lletres d'impremta i il·lustracions (clixés).

En el seu conjunt són 16 escolars, 9 nens i 7 nenes, d'entre 8 i 13 anys, els protagonistes de 21 històries escrites majoritàriament en català, amb

16 aportacions, però també en castellà, amb 5 textos: Rosita Balletbó, Celestí Busquets, Josep Choi, Pere Colell, Angeleta Espunyes, Núria Espunyes, Vicens Espunyes, Nati Estragués, Consol Puigcercós, Rafel Puigcercós, Ignaci Sala, Josep Maria Sala, Joan Serradell, Núria Serradell, Miguel Solans i Candelaria Torres.

Finalment, els escrits que ara esteu a punt de llegir continuarien en l'oblit si no fos per la col·laboració de diferents persones i institucions: en primer lloc, de Mar García, de cal Borges, pel descobriment i generositat en la cessió dels documents; de l'ajuntament de Fígols i Alinyà i l'associació Lo Caliu per la seva sensibilitat envers la història i el passat del municipi; d'Isidre Domenjó per cercar la col·laboració de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell així com, i també de forma especial, de Sergi Bernal i Albert Royà, investigadors que, ara fa tres i dos anys, respectivament, varen posar a l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell sobre la pista de Narieda i que, esperem, puguin ampliar aquestes pàgines en un futur proper amb el fruit d'un estudi més aprofundit. Valgui aquesta col·laboració com a tribut, sempre insuficient, als mestres i nens que des de la cooperació contribuïren a la construcció d'un món millor i en pau.

Julio Quílez Mata
Director de l'Arxiu Comarcal de l'Alt Urgell

colaboración

la imprenta en la escuela

SUMARIO :

Los intereses de los escolares y la imprenta.—*Nuevos cuadernos, Narieda*, por A3.—*Valores de Nuestra Técnica, El dibujo*, por Paco Itir.—*Técnicas de ilustración*, por Simeón Omella.—*Los primeros ensayos de la técnica, En la Escuela de San Vicente de Castellet (Barcelona)*, por José Vigatá Simó.—*Azul y Rojo, Una imprenta maternal*, Antonio Benaiges y Nogués.

Año II

ENERO DE 1936

Núm. 10

199

Revista Colaboración, la imprenta en la escuela.
Edició núm. 10. Gener de 1936.

a nuestros niños el estudio concreto del régimen de las estaciones en todos los países de la tierra. A base de este estímulo interesante, que no lo proporciona el Maestro, indagando, conversando, estudiando, estuvimos mientras se mantuvo ese interés, o hasta que un nuevo estímulo vino a suplantarlo. Fué, en este caso, la llegada de una carta y unas fotografías de una escuela del Azerbajgana, en el Cáucaso, que entre otras cosas, nos presenta una diferencia de tres horas en un momento del día, que originan tres tipos distintos de horario europeo : hora oriental, hora central y hora occidental.

..

Con el trabajo realizado por nuestros compañeros, que son muchos ya en España, y con nuestra propia experiencia, podemos decir que con la imprenta en la escuela hemos visto cómo los niños han encontrado satisfacción a sus estímulos de actividad libre y creadora, de iniciativa propia, y en su hacer escolar han entrado de lleno, con naturalidad, todas las disciplinas escolares.

NUEVOS CUADERNOS

NARIEDA

publicación mensual de la escuela de Figols d'Orgañá (Lérida)

Fígols d'Orgañá. Nada menos que un pueblo situado en las montañas del Pirineo catalán. Nada menos que una escuela rural. Auténticamente rural.

Frente a las aisladas escuelas urbanas que se dicen seguidoras de Montessori, de Decroly, o que con tanto provecho dicen que siguen el método de Proyectos, plan Dalton, etc., ya podemos nosotros presentar, no una, sino varias escuelas rurales que realizan una labor nueva, de escuela nueva, activa, en colaboración, en perfecta colaboración.

Ayer recibíamos «Inquietud», de Menarguens; «L'Alegría d'Oló», de Oló... Hoy es «Narieda» la nueva publicación que surge en este florecer de la escuela popular. Y con qué gusto consignamos este cuaderno, que con solo el nombre se tiene ya la sensación de algo exquisito, de buen gusto. No

nos cansaríamos de decir : «Narieda».

Este nombre, buscado en la montaña que así le llaman los vecinos de Figols, parece querer ser algo como nuestra técnica, que quiere buscar en la verdadera naturaleza del niño lo que hay de bueno, de bello y de noble para darle su feliz expresión, y brindarlo a los demás, para así mejorarnos todos y caminar juntos hacia la perfección.

Bien está la monografía del pueblo y de la comarca. Es conveniente que cada cuaderno que salga fije bien la situación geográfica del pueblo. Hay muchos pueblos donde se desarrolla nuestra técnica que «ni están en el mapa». Por ello precisa darlos a conocer.

En adelante interesan ya los escritos de los niños. Todas sus cosas. Sus juegos. Sus pensamientos. Sus trabajos.

3A

203

Publicació de la revista Colaboración, sobre l'escola de Figols d'Organyà. Gener de 1936.

narieda

Año 2º - Nº 3 Enero y Febrero 1936

CARNAVAL

El domingo me disfracé de mujer extraña, llevaba un vestido de niña, un pañuelo de mujer en la cabeza y una media en la cara para que no me conocieran.

Fuimos al baile y dancé con Yvo que también iba disfrazado.

Como todos los niños eran amigos y ya me conocían, no me molestaron ni yo a ellos, al contrario todos nos reíamos y estábamos contentos.

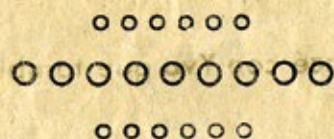
AL MERCAT

La meva mare cada diumenge em deixa anar a vendre al mercat d'Organyà.

M'enduc dos o tres cistelles de verdures i ous i em poso al renc esperant que vinguin a comprar-m'ho.

La meva mare esta molt contenta quan veu que li porto els cistells buits i les butxaques plenes de diners.

Jo també disfruto molt d'anar-hi.

A LA NOSTRA PLANA

Un dia segavem a la Plana hi estavem el pare el tiet Pepito, el Celestí, l'Yvo i jo. Quan menys

ens ho pensavem varem veure que sortia un conill.

L'Yvo i jo ens varem posar a correr al seu darrera i despres de correr molt no el varem poder agafar.

LA POLLICADA

L'any passat quan teniem la pollicada al camp un dia que la mare em va fer anar a portar-los menja, vet aci el que va passar.

Mentres els hi estava tiran em vaig assentar prop dels pollets i tot d'una veig que passaven un bon estol de gralles.

Els pollets al sentir el soroll, van posar-se tots a la meva falda perquè els varen fer por i de tan pes, fins em van tombar.

Llavors, quan van haver passat, em vaig aixecar i vaig anar a dir-ho a la mare i es va posar a riure.

AL NOSTRE POBLE

Un dia era al poble i vaig veure l'àguila que anava baixan baixan a l'indret mateix d'una gallina que era vora d'un carro i l'àguila d'un metre d'alçada ja li va clavar les urpes i se la va endur cap unes roques molt altes.

Quan vaig veure que l'àguila s'emportava la gallina vaig pensar com podia esser que la pogués portar tot volant i sinó que ho vaig veure

no ho volia creure. La gallina prou cridava i potejava per escapar-se d'aquelles urpes, però fou inútil, l'àguila no la deixà anar i quan devia ésser a un lloc que ningú li pogés pendre se la deuria menjar fen dinar de festa major.

L'àguila doncs, com es veu menja carn, es carnívora i es val de la seva força per emportar-se animals indefensos. Es un ocell molt gros, ja li diuen el rei dels ocells i te ún posat tot orgullós com si compregués que es l'ocell més valent i gros.

O=O=O=O=O

LA LLOCA I ELS POLLETS

Una vegada que vaig anar al galliner que tenim a l'era a portar menjar als pollets, em descuidà de tancar la porta quan els hagué deixat el menjar.

Al arribar a casa i recordar-me que la porta havia quedat oberta, tornà tot seguint a l'era, i el pollets ja pujaven el caminal que va a la plaça.

LES NOSTRES VAQUES

Nosaltres tenim dues vaques que son molt man-
ses. Cada dia les respatllo.

L'altre dia les anava a abeurar i es varen posar
a correr; llavors vaig anar corrent davant d'elles
i es van girar cap a l'estable i allí les vaig fermar.

COLLIN OLIVES

Aquets dies de vacances els he aprofitat per anar
a plegar olives.

Un d'aquets dies anavem el pare, la mare, el
meu germanet i jo junts a plegar-ne.

Al arribar al camp el meu pare em digué: puja al
oliver i cull les que puguis. Com que aquella nit ha-
via caigut rosada, els olives estaven molls i jo que
anava calcat amb sabates de goma, vaig lliscar
de la rama que estava i caigué a terra.

Sort que era un arbequí petit, que d'esser
gros! Però amb tot i això com em vaig fer mal
al genoll tingué de plorar.

El pare i la mare em digueren que quan ve-
gés els olivers molls que no hi pugés mes, per-
què em podria fer més mal que aquell dia.

A VORA EL RIU

Fa uns dies anavem tots els nens a fer llenya per
casa nostra a la vora de Segre, quan el Celestí
i jo que anavem junts, varem veure una
serp que sortin de l'aigua portava a la boca un
peix.

Quan la serp vegé al Celestí va deixar anar
el peix i s'en tornà cap al riu i el peix al trobar-
se sobre les pedres tot fent saltets pogué tor-
nar-s'en dins de l'aigua.

SI HAGUES ESTAT UN CONILL

Un dia amb el meu germà varem anar a parar un parany per egafar conills i em va dir : demà al dematí aniràs tu a mirar-lo .

L'endemà marxo tot contet pensat que hi trobaria un conill i quan arribo allí hi vaig trobar enganxat un gos molt gros que semblava una guineu . Al veure aquell animal , em va fer tanta por , que m'escapo corrents a casa a cridar al meu germà .

Ell va dir : potser es la guineu .

Jo respongué : no que es un gos .

Ho saps de cert ?

Si .

Doncs agafem un bastó , em contestà , que si ens vol mossegar li pegarem .

UNA VISITA DELS PARENTS

Vet aci que ahir va passar un cas que era ben bé per riure.

Devien esser les vuit del vespre quan va arribar el camió de la llet, i el xofer va veure que a una era entrava un home i una dona . Tots extranyats varen anar a trucar a casa els amos del paller i tot picant a la porta vinga riure-se'n. Els amos del paller prou ho sentien però com que també sentien, el soroll de les rialles . Per fi obriren i a l'enterarse del que passava , anaren a buscar una llum per anar amb comitiva a veure els que havien trobat tan bon lloc.

Pero mai dirieu qui eren? Uns parents dels amos del paller que en trobar la porta de casa seva tancada varen pensar que l'endemà al llevar-se ja els anirien a saludar.

Tothom s'en va fer un tip de riure .

DE CANELLAS

Antes de empezar ningun trabajo, para el periódico NARIEDA, que tanto nos gusta leer, y aun más gozosos de poder colaborar, os saludamos y os damos las gracias.

No hay que decir; lo mucho que nos gusta el nombre que le pusisteis, por formar parte, de un lado de la montaña, que lleva el nombre el nuestro pueblo natal.

Cuando la Señora Maestra nos dijo que fuésemos a escribir algo para el periódico, todos nos unimos para hacerlo mejor y ahí teneis apreciables compañeros, la colaboración de los niños de la tercera sección.

Os saludamos por primera vez desde este periódico los alumnos de la Escuela Nacional mixta de CANELLAS (Figols de Orgañá).

UNA RUCA

Jo tenia una ruca que la feia anar a pasturar al bosc, i menjava molt, despres l'acompanyava a beure al riu i la feia tornar cap a casa molt depresa; un dia va passar per el corral i va atrapar un conill i va matar-lo. Al anar a donar menjar als conills vaig trobar-lo mort i pobre conill!

Rosita Balletbo (7 anys)

Dibuix de Julia Espunyes

13 anys

SUMARI:

El dibuix i clixé de cada treball es fet pel mateix infant.

Carnaval n'es l'autor Vicens Espunyes - 8 anys

Al mercat „ l'autora Consol Puigercós - 12 anys

A la nostra Plana „ Nuria Espunyes - 8 anys

La pollicada „ Candelaria Torres -11 anys

Al nostre poble „ l'autor Joan Sarradell - 12 anys

La lloca i els pollets „ Rafel Puigercós - 10 anys

Les nostres vaques „ Vicens Espunyes - 8 anys

Collin olives „ Pere Colell - 8 anys

A vora el riu „ Josep Mª Sala - 9 anys

Si hagues estat un conill „ Ignasi Sala - 13 anys

Una visita dels parents „ Celestí Busquets -10 anys

Solusions del número anterior.

Endevinalla la mora

Logogrif numèric cafeteria

Hem rebut durant aquest mes els números de:

Vida escolar.

L'alegria d' Oló .

Ynquietud .

Endavant.

Treball.

Sempre avant.

Batec.

A tots els nostres companys de les Escoles on ja tenim establert l'intercanvi, així com als seus respectius Professors, els saludem afectuosament i desitgem que no quedi trencat aquest canvi de periodics que tant ens agrada i anima.

A nuestros simpatizantes barceloneses que con su ayuda cotinuada aumentan ahora con la suscripción nuestros escasos ingresos , les damos nuestras sentidas gracias , haciendo lo mismo a los nuevos suscriptores Sres. Luis Tomás y Jacinto Fité

Hemos recibido de un Sr . protector cuyo nombre desconocemos, dos carpetas secantes , unos calendarios y un buen número de revistas infantiles por lo que le estamos reconocidos y le damos las gracias .

COLEGIO DE LA COMPAÑIA DE MARIA
SEO DE URGEL
España

Domingo 15-5-66
Querido Padre
Querido familiar que el que
Yo voy a decir que ya
bien te voy a decir que ya
espero que este lugar: comunica me voy
en primera comunica que
la primera comunica en casa
hoy voy a comunica en casa
y me voy a comunica en casa
en mi primera comunica en casa
me gusta mucho de los primeros
en la clase voy a comunica
aplico a la primera comunica
a mi primera comunica

Año 2º - Nº

Y O

soy un niño de 12 años que vivo con mis padres y hermanos en un agregado de Figols que dista unos 4 Kilometros .

Cuando los otros niños se van a casa a comer yo me quedo en la clase , juego o leo un poco, como lo que mi madre me pone en el cesto y al terminar, trabajo en la imprenta o en otro que - hacer .

Procuro ir a la Escuela tan limpio y peinado como me es posible , trabajo con entusiasmo y deseo de aprender .

Me gusta tanto ir a la Escuela que durante el invierno con frio, lluvia o peor tiempo no reparo levantarme pronto para ser puntual a la entrada de clase .

Cuando llego a casa de regreso del colegio, ayudo a mis padres y hermanos en lo que puedo pues hay trabajo para todos .

En casa tenemos dos vacas, tres burros y un rebaño de ovejas y cabras. Recogemos un poco de aceite , trigo , patatas , fruta , hierba , y somos dueños de un bosque de pinos , robles y encinas .

Cuando es vacaciones o domingo, voy al bosque a recoger setas .

De las que vendí el año pasado hice más de cinco duros .

Mi familia está constituida por mi padre y madre , dos hermanos que hay en casa y ya son mayores, uno que está de mozo en Basella pueblo cerca de Pons (cabeza de partido) y una hermana que está de sirvienta en Orgañá .

Todos son mayores que yo, pero yo se muchas mas cosas que ellos, pues , no han tenido la suerte de poder ir al colegio tanto tiempo como yo .

Juan Sarradell
(12 años)

Dibujo y cliché del mismo

ANANT A ESPEDREGAR

Cada any tenim d'anar a espedregar .
 Per espedregar , recullim les pedres que es troben barrejades amb la terra que durant l'any hi han caigut , portades per la pluja o torrentes i com que aci els camps gairebé tots son pendents, tot sovin s'en hi torna a posar.
 L' any passat anàrem espedregar un dia i la mare va trobar un conill menjat del cap a picosades i va dir :
 Això es fet d'un duc .

El portà a casa i l'ensenyà al pare i digué;
 si, si, hi deu anar el duc, però ja l'agafaré.
 Allavors tornà a agafar el conill i el portà on l'havien trobat, col·locant dos parany's prop.
 A la nit ell que s'en va a mirar-los i es trobà un duc grossíssim enganxat una pota a cada parany .
 El va portar al cafè i tot-hom s'el mirava encara ben viu .

Nati Estragués

11 anys

Dibuix i clixé de la mateixa

LA RUCA

Nosaltres tenim una ruca que alguna vegada la porto a abeurar, i alguna vegada que li porto menjar es posa a bramar .

Josep Choi

8 anys

LA PAPALLONA

La papallona es un animal molt bonic, però tot el que te de bonic o te també de dolent, perquè abans d'ésser papallona es oruga i s'alimenta de les plantes del l'hort. La de la col principalment, aci dolt ens fa molt mal, deixen les fulles de les cols totes rosegades.

La vida de la papallona es molt curiosa.

Néix d'uns ouets com a caps d'agulla, allavors es en forma d'oruga. Al cap d'un temps que es oruga, forma una capseta (no fa capull) i allavors ja surt la papallona, que quan ja s'ha tornat bonica papallona, es quan menys vida te.

Es suposa si sols te uns vuit dies de vida. Pon els ouets en gran quantitat i allavors mor.

La papallona com tots els insectes te tres parts principals, cap, toraxs i abdomen. En el cap te dos ulls la boca i dos antenes.

En el torax te 4 ales y 3 parells de potes.
L'abdomen està format d'anelles.

Ignasi Sala
13 anys

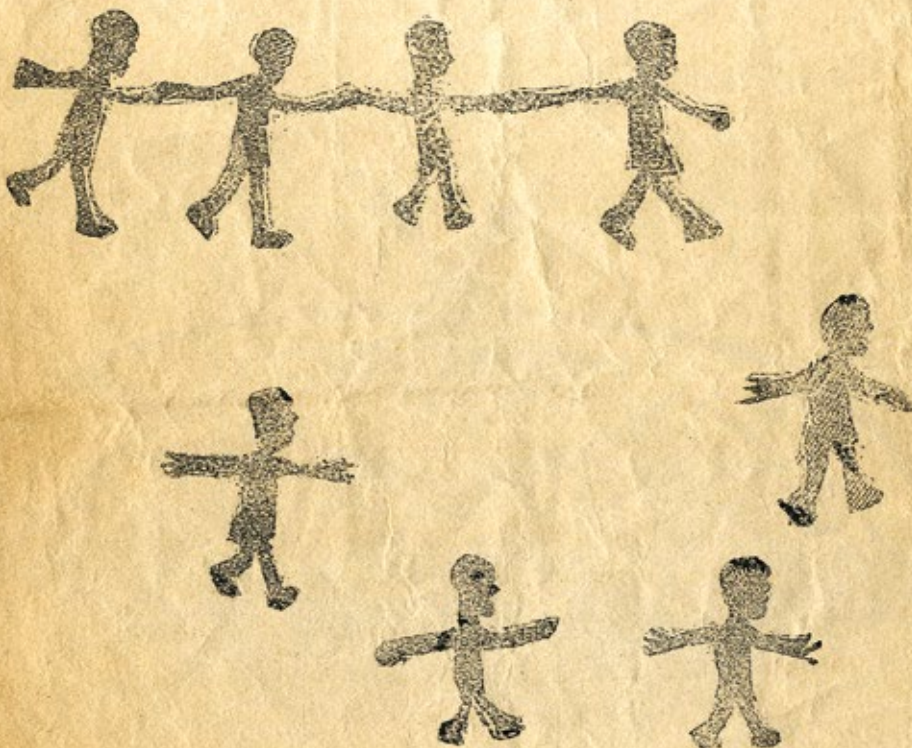
DIBUIX DEL NATURAL

LA PAPALLONA

Dibuix i clixé de Joan Serradell (12 anys)

EL "RILLO"

Dibujo y cliché de :

Miguel Soláns

13 años

EL "RILLO"

El "rillo" es un juego muy divertido.

Nos ponemos todos a punto para correr y queda uno que es el "gallo".

Entonces decimos :

" Que tens gallet .

El responde :

" Mal al capet " .

Qui te la fer ? .

" La raboseta " .

Y todos decimos : Rillo " .

Entonces él se pone a correr tanto como puede hasta coger uno , que al tocarlo , se junta a él y dicen igual que al principio .

Luego nos persiguen los dos hasta que han cogido a otro . Vuelven a repetir lo del principio y a correr todos en forma de cadena hasta que los tienen a todos menos uno que este último será el "gallo" para el próximo juego .

José M^a. Sala

9 años

LA RATA

La rata es un animal perjudicial para las casas y sus habitantes, lo mismo que para la agricultura y el payés.

Come cuanto encuentra a su alcance y casi todo consigue alcanzar, pues penetra en los sitios más escondidos y sube en los lugares más difíciles.

En cuanto a la agricultura, se come las plantas tiernas cuando las hay, y cuando no, las que encuentra, siendo de gran aprecio para ella los semilleros.

No come como los demás animales, sinó que roe.

La mordedura de una rata es muy mala y a veces mortal si no se cura como es debido y a tiempo.

Un día que, como de costumbre, fuí a dar de comer a las vacas al corral, vi una rata muy grande y grité:

Mirad que rata más grande.

Me puse a correr detrás de ella y pude pisarle la cola pero ella se escapó hacia fuera de casa. Allí estaba el mozo que tenemos para que nos ayude al quehacer del campo y con un garrote la persiguió y apalizó hasta que la dejó muerta.

Miguel Soláns

13 años

Dibujo y cliché del mismo

EL NOSTRE JARDINET

La Candelaria, la Maria i jo, tenim un jardinet al seu hort.

Hi ha violeres , clavellers blancs , lliris blancs blaus i grocs, després moradux i pel voltant maduixeres .

Al costat de la paret hi ha tot uns enfilalls d'eura que hi fa molt goig .

Sempre l'anem a regar i ens agrada molt cuidar les nostres flors .

Ahir va pedregar molt , i desseguit varem pensar que ens hauria fet malbe les flors, però no els va fer res . Varem tenir molta alegria .

Angeleta Espunyes
10 anys

Dibuix i clixé de la mateixa nena .

L'ESPANTA OCELLS

Al nostre hort hem posat un espanta ocells , perquè no vinguin les garces i d' altres ocells a menjar-se les verdures. L'hem vestit amb una americana i una gorra vella perquè els ocells es pensin que es un home i no s'hi atansin.

Pobres ocellets si tothom els espantes no podrien menjar , però si no fem aixó ens deixen s ense tomaqueres ni res a l'hort .

Tot es prou llastimós .

Nuria Serradell
11 anys

Dibuix i clixé de la mateixa

Hem rebut durant aquest mes els números de :

Inquietud n° 8

El Carol n° 17 i 18

Endavant ! n° 15

L'alegria d'Oló n° 7

Sempre avant n° 4

Avant n° 7

Cultura infantil n. 2

Batec n. 10

Vida escolar. n. 14

El Sr. Josep Sarrat ens afavoreix amb la seva subscripció al nostre periòdic per lo que li regre-
ciem i agraïm aquesta assenyalada distinció .

